

แนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานของการผลิตเมียงใน พื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

The Guidelines for the Development of Supply Chain Analysis of Miang in the Northern of Thailand

อารีกรมล ต.ไชยสุวรรณ¹
วรรณวิชณีย์ ทองอินทรราช²

Areekamol Tor.Chaisuwan
Wanwichanee Tongintarad

Received : 6 เมษายน 2565

Revised : 25 พฤษภาคม 2565

Accepted : 27 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การบริหารและจัดการภายในโซ่อุปทานของการผลิตเมียงและการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานของการผลิตเมียงในภาคเหนือของประเทศไทย พื้นที่วิจัย ได้แก่ พื้นที่บ้านแม่ลัว ตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ บ้านป่าเมียง ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และบ้านเหล่า ตำบลเมืองกาย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลพื้นที่ละ 3 คนรวม 9 คน โดยใช้ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือประเมินการบริหารและจัดการภายในโซ่อุปทาน และใช้กิจกรรม Focus Group สำหรับการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานเมียงในพื้นที่ดังกล่าว ผลจากการศึกษารูปแบบการ

¹ อาจารย์ ดร.คณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Phd. In Faculty of Logistics, Burapha University

² อาจารย์ ดร.คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Phd. In Faculty of Management Sciences, Suratthani Rajabhat University

³ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์โซ่อุปทานการผลิตเมียงในภาคเหนือของประเทศไทย

บริหารโซ่อุปทานใน 3 พื้นที่ พบว่า การบริหารและจัดการภายในโซ่อุปทานการผลิตเมี่ยง มีลักษณะเป็นโซ่อุปทานเพื่อสิ่งแวดล้อม มีระดับความซับซ้อนน้อย ผู้เกี่ยวข้องในระบบโซ่อุปทานประกอบด้วย ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรภายในชุมชนตัวแทนสมาชิกผู้จัดจำหน่าย และลูกค้าและมีความทับซ้อนกันในหน้าที่การพัฒนาโซ่อุปทานเมี่ยงอาจจำเป็นต้องใช้โซ่อุปทานส่วนขยายเพื่อบริหารความเสี่ยงด้านการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมและนำแนวคิดในการหาผู้ร่วมทุนทำโครงการการรับซื้อผลผลิตแบบองค์รวมมาปรับใช้เพื่อรักษาสมดุลของพื้นที่ให้มีความยั่งยืน แนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทาน ต้นน้ำ ส่งเสริมเกษตรกรให้มีความรู้ในการเก็บรักษาใบเมี่ยง เนื่องจากการเพาะปลูกเมี่ยงขึ้นอยู่กับฤดูกาลตามธรรมชาติ กลางน้ำ ส่งเสริมกระบวนการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการหมักใบเมี่ยงเพื่อลดต้นทุน ปลายน้ำ จัดตั้งศูนย์รับซื้อโดยผู้นำชุมชนในรูปของวิสาหกิจชุมชน และการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีวิถีและการอนุรักษ์ผืนป่าเข้าไว้ด้วยกัน

คำสำคัญ : โซ่อุปทาน เมี่ยง ชาอัสสัม ภาคเหนือของประเทศไทย โครงสร้างโซ่อุปทาน

Abstract

The objectives of the study are to analyse the supply chain management of Miang and to find out the guideline for developing the supply chain system of Miang in the Northern of Thailand. The study areas are Barn Mearua Pardang Sub-district Muang District Phrae Province, Barn Par Miang Jachorn Sub-district Muang Parn District Lampang Province and Ban Rhaw Kai Sub-district Meatang District Chiangmai Province. The semi-structure interview was used for collecting data. The process of data analysis was interpreted in a qualitative form. There were 9 informants chosen form 3 research areas. The SWOT analysis was used to evaluate on supply chain management and focus group is used to determine the guideline of Miang

supply chain system. The results were founded that the study of Miang supply chain in those 3 areas was green supply chain and it was not complicated. The stakeholder within supply chain composed of the farmer, the distributor and the customer and their function that can be overlaid to each other. The extended supply chain might be used for development of Miang supply chain to manage the risk of cultural impact. Moreover, the concept of investor for joint venture should be applied to the project for maintain the balance of sustainable development. The guideline to develop the supply chain system in the upstream, farmers should be encouraged to have knowledge of preserving Miang because the cultivation of Miang depends on the season. In the midstream, the famers' knowledge of fermentation process should be provided for decreasing cost. In the downstream, a purchase center should be set up by community leaders in form of the community enterprise and promote the Inno-life based tourism also the forest reservation should be focused.

Keywords : supply chain, Miang, Assam tea, northern Thailand, supply chain structure

บทนำ

“ต้นเมี่ยง” เป็นคำเรียกขานต้นชาสายพันธุ์อัสสัมที่ปลูกในบริเวณพื้นที่ป่าทางภาคเหนือตอนบน ซึ่งชาวบ้านจะนำไปผ่านกระบวนการหมักแล้วจึงรับประทานถือเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านของคนในพื้นที่ภาคเหนือ เป็นพืชอนุรักษ์ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) (อันสุตารี กันทะสอน และคณะ, 2563)

วัฒนธรรมการผลิต “เมี่ยง” เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและได้มีการอนุรักษ์สืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่น ในขั้นตอนการผลิตจะเริ่มจากการนำใบเมี่ยงที่เก็บได้มาผ่านกระบวนการหมัก โดยจะเลือกเก็บใบชาที่มีความสม่ำเสมอไม่เก็บเฉพาะยอดอ่อนเหมือนกับการทำชาชนิดอื่นๆ แต่จะเก็บใบที่ไม่อ่อนมากนักและติดก้านมาด้วยเพื่อสามารถมัดเป็นกำได้โดยจะใช้ตอกที่ทำมาจากไม้ไผ่เหลาในทางยาวเพื่อใช้แทนเชือกซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นนำมามัดก้านเมี่ยงรวมกันเป็นกำ ๆ แล้วนำไปเรียงในเมี่ยงที่ทำจากไม้มะเดื่อหรือไม้เนื้อแข็ง นึ่งจนสุกแล้วนำไปผึ่งให้เย็น จึงจะนำไปเรียงไว้ในช่องปิดอากาศประมาณ 2-3 วัน เพื่อให้เกิดราขาว แล้วนำไปหมักต่ออีก 1-3 เดือน จึงได้ผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่า “เมี่ยง” แต่ในบางพื้นที่อาจมีวิธีการผลิตที่แตกต่างกันออกไปเช่น จะนำใบเมี่ยงที่นึ่งสุกแล้วไปหมักไว้ 2-3 คืน หลังจากนั้นนำไปบรรจุในโองเป็นชั้น ๆ ตองด้วยเกลือทิ้งไว้ 15-30 วัน รอให้เมี่ยงยุบตัวลงได้ที่จึงใส่ใบเมียดที่เป็นพืชท้องถิ่นลงไปเพื่อป้องกันอากาศเข้า และนำไปหมักต่อจนได้เป็นผลิตภัณฑ์ “เมี่ยง” คุณภาพและรสชาติของเมี่ยงที่ดี เมื่อผลิตเสร็จแล้วจะมีรสเปรี้ยวกลมกล่อม แต่ผู้บริโภคบางกลุ่มจะนิยมรสติดฝาด จึงเรียกเมี่ยงที่ผลิตได้ตามรสชาติว่า “เมี่ยงส้ม” หรือ “เมี่ยงฝาด” เมี่ยงที่ผ่านกระบวนการหมักเรียบร้อยแล้วจะถูกดึ่งก้านแข็งออกแล้วจัดเรียงลงภาชนะท้องถิ่นที่เรียกว่า “ก้วยเมี่ยง” เพื่อนำไปจำหน่าย (สุจินดา ศรีวิวัฒนะ, 2560)

ประโยชน์ของเมี่ยงในแง่ของสารอาหารจากการค้นคว้ารายงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เมี่ยงหมัก และ ผลิตภัณฑ์ชาหมักต่างๆ มีประโยชน์ต่อร่างกาย เนื่องจากมีคุณสมบัติเป็นสารต้านอนุมูลอิสระ และแอนตี้ไมโครเบียล (Antimicrobial) มีจุลินทรีย์ชนิดไบโอดีท (Probiotic) เป็นองค์ประกอบหลัก (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร, 2560) นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพจากเมี่ยงหมัก และ น้ำเมี่ยงพบว่า มี ปริมาณสารประกอบฟีนอลิก (Phenolic) และมี กิจกรรมการเป็นสารต้านอนุมูลอิสระและกิจกรรมการเป็นสารต้านจุลินทรีย์ได้อีกด้วย

ภาคเหนือของประเทศไทยมีแหล่งเพาะปลูกเมี่ยงที่สำคัญ (สถาบันชาและกาแฟแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2562) ได้แก่ จังหวัดแพร่ ลำปาง เชียงใหม่ น่าน เชียงราย

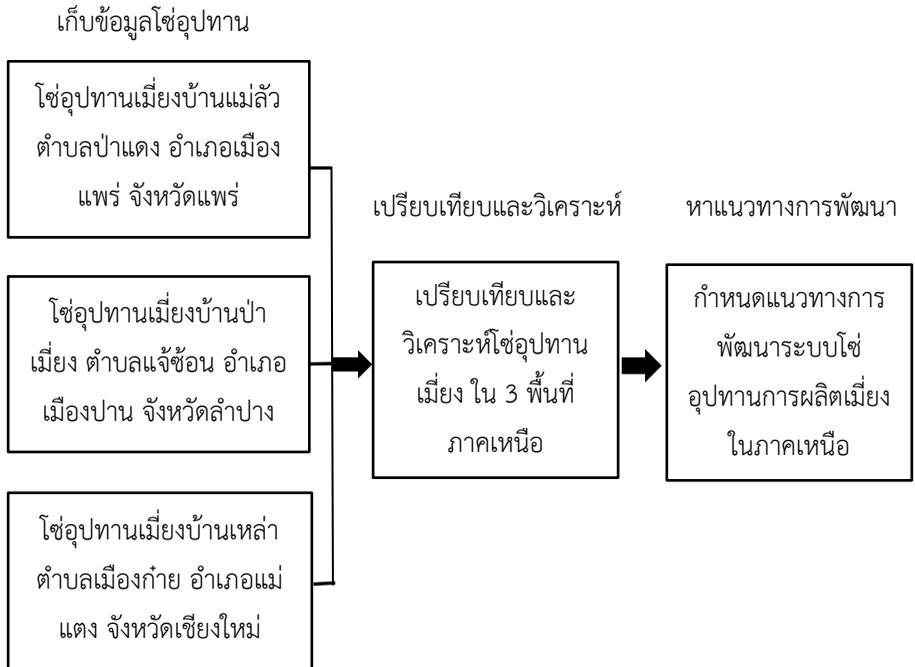
และแม่ฮ่องสอน แต่จังหวัดหลักที่เป็นแหล่งเพาะปลูกและผลิตแป้งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดทางภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดแพร่ ลำปาง และเชียงใหม่ ซึ่งจากการสำรวจของผู้วิจัยพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกแป้งในปริมาณมาก ได้แก่ บ้านแม่ลัวตำบลป่าแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ บ้านป่าเมียง ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และ บ้านเหล่า ตำบลเมืองกาย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงได้กำหนด 3 พื้นที่นี้ เป็นขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประวัติการทำแป้งมาอย่างยาวนาน และอาชีพทำแป้งยังคงเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนเหล่านี้ จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นก่อนทำวิจัย พบว่า มีผู้ผลิตน้อยราย ความต้องการตลาดแป้งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมดั้งเดิมและกลุ่มผู้บริโภคเป็นผู้สูงอายุในเขตภาคเหนือ แต่ปัจจุบันยังมีการเพาะปลูกและผลิตแป้งอยู่เนื่องจากชุมชนต้องการอนุรักษ์ป่าจากการประกอบอาชีพนี้ การเพาะปลูกและผลิตแป้งจึงไม่ใช่เหตุผลเชิงพาณิชย์แต่เป็นเหตุผลด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและผืนป่าในชุมชนของตน จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านแม่ลัว เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ปัจจุบันวัฒนธรรมการ “อมแป้ง” ของคนพื้นเมืองยังมีความนิยมกันอยู่ในหมู่ผู้สูงอายุที่ใช้เพื่อบริโภคในชีวิตประจำวันและใช้ในพิธีกรรมต่างๆ โดยนิยมนำแป้งมาอมกับเกลือหรือเคี้ยวหลังมื้ออาหารหรือรับประทานในยามว่าง บางกลุ่มมีการรับประทานแป้งโดยการใส่น้ำตาลทรายแดง หอมแดง ถั่วลิสงคั่ว จิงและมะพร้าวคั่ว สำหรับพิธีกรรม “แป้ง” ยังคงใช้เป็นเครื่องสังเวยในพิธีบูชาเทพยดา อารักษ์ ผีเห้ายผีเรือน งานบุญสืบชะตาอายุ งานเรียกขวัญ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ หรือแม้กระทั่งงานศพ (สุจินดา ศรีวิวัฒนะ, 2560) นอกจากนี้แป้งยังนิยมนำมาประกอบอาหารของคนในชุมชน เช่น การใช้แป้งผสมมาประกอบอาหารเป็นยาไปแป้ง เป็นต้น จากการได้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตของคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในป่าภาคเหนือตอนบน โดยมีวัฒนธรรมการ “ทำแป้ง” และการบริโภคแป้งที่มีอยู่เฉพาะถิ่น ทำให้เกิดความรู้เชิงประจักษ์ว่าวัฒนธรรมเหล่านี้มีผลต่อการอนุรักษ์ป่าตามธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน การศึกษาวิจัยในระบบโซ่อุปทานการผลิตแป้งในแต่ละพื้นที่ ทำให้ยังไม่ทราบถึงสาเหตุของปัญหาในระบบการจัดการภายในโซ่อุปทานแป้ง ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้นำ

หลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมในโซ่อุปทานเมี่ยงและชี้ให้เห็นโครงสร้างอุปทานเมี่ยงในภาพรวมได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ควบคุม และการตัดสินใจให้กับคนชุมชนเหล่านี้ได้ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การมีโอกาสดำเนินการศึกษาถึงระบบโซ่อุปทานเมี่ยงของแต่ละชุมชนในครั้งนี้ จะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการจัดการภายในโซ่อุปทานให้แก่ชุมชนได้ในอนาคต โดยสามารถช่วยหาวิธีการบริหารและจัดการด้านการผลิตและการจำหน่ายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนพร้อมไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ยั่งยืน รวมถึงมีแนวทางการรักษาวัฒนธรรมการผลิตเมี่ยงและถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่คนรุ่นหลังต่อไป

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์การบริหารและจัดการภายในโซ่อุปทานของการผลิตเมี่ยงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย
2. กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานของการผลิตเมี่ยงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบการดำเนินการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย

กรอบแนวคิดดังแสดงในภาพที่ 1 แสดงกรอบการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย
ดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 พื้นที่ พื้นที่ละ 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์
กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลด้านบริหารและจัดการโซ่อุปทานเมี่ยง
2. เปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลภายในโซ่อุปทานเมี่ยงที่ได้แต่ละแห่ง โดยใช้
SWOT Analysis เป็นเครื่องมือประเมินการบริหารและจัดการ

3. หาแนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานร่วมกัน โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย

บททวนวรรณกรรม

1. การวิเคราะห์ SWOT

งานวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันและกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานของการผลิตเมี่ยงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งเทคนิคการสำรวจและการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ขององค์กรต่าง ๆ (Albert Humphrey อ้างใน โทมัส วงศ์อนันต์ และอภิชา ประกอบแสง, 2559) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง และการวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค เพื่อรู้จักสภาพแวดล้อมภายนอกอย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจอย่างไร

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบเป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในกิจการ เช่น จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล เป็นต้น กิจการจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ของบริษัท ซึ่งบริษัทจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหาหนี้สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็น

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส การที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเอื้อประโยชน์หรือ ส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายในนักการตลาดที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอและใช้

ประโยชน์จากโอกาสนั้น เช่น การเมือง การปกครอง กฎหมาย ราคาน้ำมัน ค่าเงินบาท คู่แข่ง เป็นต้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด ซึ่งเกิด จากสภาพแวดล้อม ภายนอก บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้ สามารถเปลี่ยนแปลงไปซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับ กลายเป็นอุปสรรคได้ เช่น ค่าเงินบาท คู่แข่ง เป็นต้น

2. แนวทางการพัฒนาโซ่อุปทานเมี่ยง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นก่อนทำวิจัย พบว่า มีผู้ผลิตน้อยราย ความต้องการตลาดเมี่ยงขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมดั้งเดิมและกลุ่มผู้บริโภค เป็นผู้สูงอายุในเขตภาคเหนือ แต่ปัจจุบันยังมีการเพาะปลูกและผลิตเมี่ยงอยู่เนื่องจาก ชุมชนต้องการอนุรักษ์จากการประกอบอาชีพนี้ การเพาะปลูกและผลิตเมี่ยงจึงไม่ใช่ เหตุผลเชิงพาณิชย์แต่เป็นเหตุผลด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและผืนป่าในชุมชนของตน จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านแม่ลัว เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ประกอบกับ ข้อมูลจากสถาบันฯและกาแพแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (สายลม และคณะ, 2551 อ้างใน สถาบันฯและกาแพแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2562) การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain) ตามแนวคิดใหม่ เป็นการเปลี่ยนจากการบูรณาการ โลจิสติกส์ของแต่ละ บริษัทในโซ่อุปทานมาเป็นการบูรณาการและจัดการตั้งแต่ต้นน้ำ (วัตถุดิบ) จนถึงปลายน้ำ (ผู้บริโภค) การพัฒนาโซ่อุปทาน ต้องมีการพิจารณา คู่ค้าในโซ่อุปทานชั้นต่างๆ แต่ละชั้น จะมีผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบและลูกค้า ในระหว่างชั้นจะมีความสัมพันธ์ซึ่งเชื่อมต่อซึ่งกันและกัน และประกอบกันเป็นโซ่อุปทาน เพื่อให้เกิดกระบวนการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ไปตามที่ ลูกค้าเรียกร้อง สมาชิกของโซ่อุปทานประกอบด้วยสมาชิกที่มีบทบาทเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับ บริษัท โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ การเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์และคงไว้ซึ่งระดับ ความพึงพอใจของลูกค้า (ไชยยศ ไชยมั่นคง และมยุขพันธ์ ไชยมั่นคง, 2560)

3. ระบบโซ่อุปทานสินค้าเกษตร

ระบบโซ่อุปทานสินค้าเกษตรหรือสินค้าเกษตรสหกรณ์มักมีความซับซ้อนน้อยกว่าโซ่อุปทานของสินค้าอื่น ซึ่งองค์ประกอบหลักของโซ่อุปทานสินค้าเกษตร มักประกอบด้วยเกษตรกรผู้ปลูกหรือผู้เพาะเลี้ยง โรงงานแปรรูป ศูนย์กระจายสินค้า ผู้ค้าและผู้บริโภค หากเป็นโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรสหกรณ์มักประกอบไปด้วย 1) สมาชิก 2) สหกรณ์การเกษตร 3) ผู้ค้าหรือลูกค้าซึ่งทุกกิจกรรมมักอยู่ภายในประเทศ แต่ประสบปัญหาเรื่องความยาวของโซ่อุปทานในมิติของเวลาที่ใช้เวลาการผลิตสินค้านานกว่าสินค้าแปรรูปในอุตสาหกรรม ซึ่งจะส่งผลทำให้การจัดสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานเป็นไปได้ยาก เนื่องจากเวลาการวางแผนการปลูกห่างจากเวลาที่จัดจำหน่ายมากจะทำให้การจัดการโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรมีความยุ่งยากมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยทางธรรมชาติซึ่งทำให้ความแม่นยำต่อการพยากรณ์การผลิตและการปรับเปลี่ยนแผนการผลิตเป็นไปได้ยากหลังจากตัดสินใจเริ่มเพาะปลูกไปแล้ว จะส่งผลต่อไปยังความผันผวนของปริมาณการผลิต และการประมาณราคาขายในที่สุด นอกจากนี้ยังพบปัญหาการมีผู้ผลิตต้นน้ำหรือเกษตรกรจำนวนมากเกินไปและส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยทำให้การจัดการภายในโซ่อุปทานทำได้ยาก ในขณะที่มูลค่าของสินค้าเกษตรมักมีผลตอบแทนต่อหน่วยต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าประเภทอื่นๆ ดังนั้นโซ่อุปทานสินค้าเกษตรจึงมีความเสี่ยงสูง แต่มีผลตอบแทนต่ำ ซึ่งแตกต่างจากหลักการในเรื่องผลตอบแทนจากการลงทุนที่สินค้าที่มีความเสี่ยงสูง ควรเป็นสินค้าที่มีผลตอบแทนสูงด้วย (สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2557; กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม และคณะ, 2552) แนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรจะเน้นไปที่การไหลเวียนของสินค้า การไหลเวียนสารสนเทศ และเงินทุนกับความเสี่ยง การไหลเวียนของสินค้า ประกอบไปด้วย โครงสร้างตลาด การแข่งขัน ช่องทางการจัดจำหน่าย กรรมวิธีการผลิต ลักษณะของสินค้า และโลจิสติกส์ การไหลเวียนสารสนเทศคือกระบวนการผลิตและเทคโนโลยี และเงินทุนกับความเสี่ยง เป็นการจัดการความเสี่ยงและการแบกภาระความเสี่ยงนั้น (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ อังอิงใน สุดารัตน์

พิมพ์รัตนการต์, 2560) ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จของรูปแบบการจัดการโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรกล้วยไม้ ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนนั้น อยู่ที่มีการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชนและมีระบบการบริหารที่ดี คือ มีการวางแผนทั้งการผลิต การจัดหา และการขนส่งไปยังลูกค้า การศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโซ่อุปทานของแตงโมตลาดไทยเจริญ จังหวัดพิษณุโลก (เพชรราชูทร์ แซ่หลี่ และคณะ, 2562) เก็บข้อมูลจากผู้จัดการตลาดไทยเจริญและผู้ที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานจำนวน 5 ราย ทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis และกิจกรรมในโซ่อุปทาน เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของโซ่อุปทาน พบว่า การเพาะปลูกแตงโมในพื้นที่ศึกษาเป็นโครงสร้างของการทำการเกษตรแบบพันธสัญญาระหว่างเกษตรกร และนายทุน แต่ไม่มีการประกันราคา และยังเป็นพืชที่ต้องเปลี่ยนพื้นที่ปลูกเพื่อลดความเสี่ยงของโรคเกษตรกรจึงมีความเสี่ยงในอาชีพสูง ภาครัฐจึงควรเข้ามากำกับ ส่งเสริมและดูแลในประเด็นดังกล่าว รวมถึงวางแนวทางในการจัดการแปลง และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองและขายผลผลิต

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย

ภาคเหนือของประเทศไทยมีแหล่งเพาะปลูกเมี่ยงที่สำคัญ (อ้างใน สถาบันชาและกาแฟแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สืบค้นออนไลน์ ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2562) ได้แก่ จังหวัดแพร่ ลำปาง เชียงใหม่ น่าน เชียงรายและแม่ฮ่องสอน แต่จังหวัดหลักที่เป็นแหล่งเพาะปลูกและผลิตเมี่ยงตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดทางภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดแพร่ ลำปาง และเชียงใหม่ ซึ่งจากการสำรวจของผู้วิจัยพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกเมี่ยงในปริมาณมาก ได้แก่ บ้านแม่ลัวตำบลป่าแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ บ้านป่าเมี่ยงตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางและ บ้านเหล่า ตำบลเมืองกาย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงได้กำหนด 3 พื้นที่นี้ เป็นขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย

เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประวัติการทำเมี่ยงมาอย่างยาวนาน และอาชีพทำเมี่ยงยังคงเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนเหล่านี้

ขอบเขตประชากรและผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยเป็นผู้ที่ทำการเพาะปลูกและผลิตเมี่ยงอยู่ใน 3 พื้นที่ ดังกล่าวข้างต้น พื้นที่ละ 3 คน รวม 9 คน เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ที่กำหนดเงื่อนไขของผู้ให้ข้อมูล (Key Informants Criteria) คือ ผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลานานกว่า 10 ปี ซึ่งมีลักษณะผู้ให้ข้อมูลเป็นแบบเอกพันธ์ (Homogeneous Sampling) และมีพื้นที่เพาะปลูกเมี่ยงเป็นของตนเองในพื้นที่เป้าหมายของการวิจัย เป็นไปตามการเลือกตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) (ประไพพิมพ์ สุธีวสินนทร์ และ ประสพชัย ผสุนนท์, 2559) วิธีสุ่มขนาดกลุ่มย่อย กำหนดให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เกษตรอำเภอบ้านนาถ ตำบลนาถ ตำบลนาถ และผู้นำชุมชน จาก 3 พื้นที่ เพื่อให้ข้อมูลและวิเคราะห์โซ่อุปทานเมี่ยงตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโซ่อุปทานเมี่ยงร่วมกัน ผู้ให้ข้อมูลมีความสำคัญและมีบทบาทเป็นผู้นำในโซ่อุปทานเมี่ยง ที่สามารถให้ข้อมูลสะท้อนภาพในแต่ละพื้นที่ได้ชัดเจน เนื่องจากเป็นผู้นำและเป็นผู้นำและผู้ประสานงานในการบริหารจัดการซื้อขายเมี่ยง ซึ่งเป็นที่ไว้วางใจของคนในชุมชน

ขอบเขตเนื้อหาในงานวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาในงานวิจัยเป็นการศึกษารูปแบบและการวิเคราะห์ระบบการบริหารและจัดการภายในโซ่อุปทานการผลิตเมี่ยงของชุมชนใน 3 พื้นที่ ได้แก่ บ้านแม่ลั่ว ตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ บ้านป่าเมี่ยง ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และบ้านเหล่า ตำบลเมืองเก่า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการในการผลิตเมี่ยงในภาคเหนือ

ระยะเวลาในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คณะผู้จัดทำได้ทำการรวบรวมข้อมูลในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ถึง วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ แบบใช้กรณีศึกษา การออกแบบวิธีนี้จะช่วยให้ได้รับข้อมูลโดยตรงจากผู้ปฏิบัติจริงและผู้เกี่ยวข้องจะได้ข้อมูลที่อธิบายปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นจากประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา (อันสุตารี กันทะสอนและศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์, 2563) ใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulate) เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของ ข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่มาต่าง ๆ โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูล เปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ (บุษกร เชี่ยวจินตาทานต์, 2561) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลภายใน 3 พื้นที่ พื้นที่ละ 3 คน ผู้ให้ข้อมูลถูกคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการกำหนดเงื่อนไขคือผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ภายในชุมชนเป็นระยะเวลานานกว่า 10 ปีและมีพื้นที่เพาะปลูกเลี้ยงเป็นของตนเอง การวิเคราะห์สถานการณ์ของการผลิตเมี่ยงรวมถึงกระบวนการบริหารและจัดการภายในโซ่อุปทานการผลิตเมี่ยง จะนำ SWOT Analysis มาใช้เป็นวิธีการวิเคราะห์สถานการณ์ หลักจากนั้นทำการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มย่อย เพื่อนำผลการวิเคราะห์สะท้อนกลับสู่ชุมชนและหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาระบบโซ่อุปทานและแนวทางการรักษาวัฒนธรรมการใช้ประโยชน์จากเมี่ยงในอนาคตต่อไป

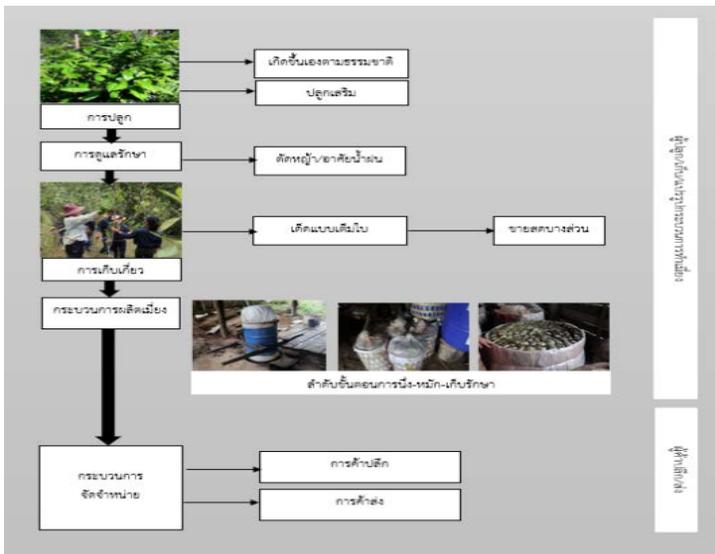
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ โครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยง การเปรียบเทียบโครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยง การวิเคราะห์ SWOT Analysis จำแนกตามบริบทพื้นที่ และการกำหนดแนวทางการพัฒนาโซ่อุปทานเมี่ยงในภาคเหนือของประเทศไทย ดังนี้

1. โครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยงในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

พื้นที่ 1 โครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยง พื้นที่บ้านแม่ลัว ตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย สามารถสังเคราะห์โครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยง ในพื้นที่บ้านแม่ลัว ตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ได้ดังภาพที่ 3

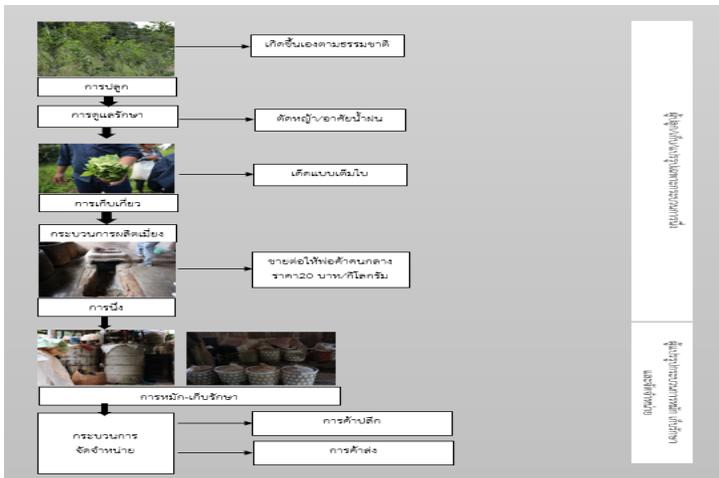

ภาพที่ 3 ผลการศึกษาโครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยงบ้านแม่ลัว ตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่มา : ผู้วิจัย

การจัดการโซ่อุปทานเมืองจังหวัดแพร่ มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 3 ฝ่าย คือ เกษตรกร พ่อค้าคนกลาง และ ลูกค้า เมื่อเปรียบเทียบกับโซ่อุปทานสินค้าเกษตรในระดับพื้นฐานถือว่าเป็นโซ่ที่ไม่มีความซับซ้อน มีลักษณะการผลิตแบบกึ่งพันธสัญญา จากการที่เกษตรกรมักส่งสินค้าให้กับพ่อค้าคนกลางรายเดิมทุกปี มีการสื่อสารช่วยเหลือกันในลักษณะเป็นมิตร แต่ยังไม่พบลักษณะการซื้อขายแบบประกันราคา และถือว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปสงค์ และอุปทาน คือไม่เกิดเหตุการณ์สินค้าขาดแคลน หรือสินค้าล้นตลาด หรือสินค้ามีราคาสูง-ต่ำไปจากเดิมมากจนเกินไป

พื้นที่ 2 โครงสร้างโซ่อุปทานเมือง พื้นที่บ้านป่าเมี่ยง ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

โครงสร้างโซ่อุปทานเมืองในพื้นที่บ้านป่าเมี่ยง ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ผลการศึกษาโครงสร้างโซ่อุปทานเมือง บ้านป่าเมี่ยงตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ที่มา : ผู้วิจัย

ในกิจกรรมโซ่อุปทานเมี่ยงจังหวัดลำปางมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายในโซ่มีทั้งหมด 4 ฝ่าย คือ เกษตรกรผู้ทำการปลูก เก็บเกี่ยวและกระบวนการนึ่งที่เป็นเฉพาะครัวเรือน เกษตรกรผู้รับซื้อของเพื่อนบ้านมาหมักต่อ ผู้ค้าปลีกหรือผู้ค้าส่ง และ ลูกค้า เมื่อเปรียบเทียบกับโซ่อุปทานสินค้าเกษตรในระดับพื้นฐาน การทำเมี่ยงในบริเวณนี้ยังถือว่าเป็นลักษณะโซ่ที่ไม่มีความซับซ้อนแต่จะแตกต่างจากจังหวัดแพร่ คือมีลักษณะของผู้แปรรูปในกระบวนการหมักแยกจากกลุ่มผู้ปลูกและผู้เก็บเกี่ยว มีการวางแผนการรับซื้อ และมีการลงทุนในอุปกรณ์การแปรรูปอย่างชัดเจน การตลาดยังคงมีลักษณะการผลิตแบบกึ่งพันธสัญญา ที่เกษตรกรจะส่งให้กับพ่อค้าคนกลางรายเดิมทุกปี และมีบางส่วนที่เกษตรกรเป็นผู้ค้าปลีกสินค้าของตนเอง โดยมีแหล่งลูกค้าประจำ ยังไม่พบในลักษณะการซื้อขายแบบประกันราคา การจัดสมดุลระหว่างระดับอุปสงค์ และอุปทาน ถือว่ามีความสมดุล ไม่เกิดสินค้าขาดแคลน หรือสินค้าล้นตลาด แต่บางครั้งพบว่ามีการกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง

พื้นที่ 3 โครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยง บ้านเหล่า ตำบลเมืองเก่า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

โครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยงในพื้นที่บ้านเหล่า ตำบลเมืองเก่า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ผลการศึกษาโซ่อุปทานแป้งกล้วยบ้านเหล่า ตำบลเมืองเก่า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา : ผู้วิจัย

ในกิจกรรมโซ่อุปทานแป้งจังหวัดเชียงใหม่มีความคล้ายคลึงกับจังหวัดแพร่ คือมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในโซ่อุปทานทั้งหมด 3 ฝ่าย ได้แก่ เกษตรกรผู้ทำการปลูก การเก็บเกี่ยวและการแปรรูป พ่อค้าคนกลาง และลูกค้า แต่มีความแตกต่างกัน คือ ในพื้นที่นี้จะมีผู้นำชุมชนทำหน้าที่ตัวแทนกลุ่มมีบทบาทในการคอยให้ความช่วยเหลือ ติดต่อและต่อรองราคาและเป็นผู้จัดการขนส่งลงจากพื้นที่ไปยังผู้รับซื้อแป้งและรับซื้อใบชาที่เหลือจากการผลิตหรือที่คัดทิ้งให้กับโรงงานทำชา โดยคิดค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าน้ำมันในการขนส่ง ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจากผลผลิต นอกจากนี้ ในชุมชนยังมีแนวคิดที่จะออกแบบพื้นที่ในชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เด่นชัดกว่าในอีก 2 พื้นที่ โดยมีการจัดที่พักและแหล่งท่องเที่ยวซึ่งได้นำสวนป่าแป้งและการผลิตแป้งรวมถึงเมนูอาหารที่มีแป้งเป็นส่วนประกอบมาจัดไว้ในตารางการนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวด้วย

2. การเปรียบเทียบโครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยง จำแนกตามบริบทพื้นที่

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละพื้นที่ สามารถสังเคราะห์สรุปเปรียบเทียบให้เห็นถึงโครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยง จำนวน 3 พื้นที่ ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบโครงสร้างโครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยง

กิจกรรมจำแนกตามโครงสร้างและพื้นที่โซ่อุปทานเมี่ยง			
กิจกรรม	พื้นที่จังหวัดแพร่	พื้นที่จังหวัดลำปาง	พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
โซ่อุปทานต้นน้ำ (Upstream)			
การปลูก	ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติกว่า 200 ปี - ปลูกเสริมใน 2 กรณี 1. ต้นเก่าที่เคยเก็บตายลง 2. ต้นที่เก็บเติบโตใหญ่ขึ้นเกินที่จะเก็บได้	ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติกว่า 200 ปี	-เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่ทราบอายุของต้นดั้งเดิม
การดูแลรักษา	- การดูแลต้นเมี่ยงโดยปล่อยให้ตามธรรมชาติ ไม่มีการรดน้ำหรือใส่ปุ๋ย อาศัยแค่น้ำฝนจากธรรมชาติ - การดูแลรักษาจะทำแค่ตัดหญ้า 2-3 ครั้งต่อปี	-การดูแลต้นเมี่ยงโดยปล่อยให้ตามธรรมชาติ ไม่มีการรดน้ำหรือใส่ปุ๋ย อาศัยแค่น้ำฝนจากธรรมชาติ - การดูแลรักษาโดยการตัดหญ้าประมาณ 3-4 ครั้งต่อปี	- การดูแลต้นเมี่ยงโดยปล่อยให้ตามธรรมชาติ ไม่มีการรดน้ำหรือใส่ปุ๋ย อาศัยแค่น้ำฝนจากธรรมชาติ - การดูแลรักษาจะตัดหญ้าประมาณ 2 ครั้งต่อปี
การเก็บเมี่ยง	- เก็บได้ประมาณ 14-20 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน	เก็บได้ประมาณ 50-75 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน	จะเก็บได้ประมาณ 20-30 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

กิจกรรมจำแนกตามโครงสร้างและพื้นที่โซ่อุปทานเมือง			
กิจกรรม	พื้นที่จังหวัดแพร่	พื้นที่จังหวัดลำปาง	พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
	- บางครัวเรือนมีกำลังเก็บไม่พอจะจ้างแรงงานมาช่วยในการเก็บ		
	ขายสดออกไปบางส่วนเนื่องจากบางครัวเรือนหลังจากเก็บขำเมืองแล้ว ไม่สามารถทำการนึ่งเองได้เนื่องจากข้อจำกัดของเวลาและแรงงาน		
โซ่อุปทานกลางน้ำ (Midstream)			
กระบวนการผลิตเมี่ยง	- การนึ่ง ใช้เวลา 3-4 ชั่วโมง	ใช้เวลาหนึ่ง 1.30 ชั่วโมงหลังจากนึ่งเสร็จแล้วชาวบ้านป่าเมี่ยงร้อยละ 90 ขายต่อคนกลางเพื่อทำการหมักโดยซื้อขายกันในราคากิโลกรัมละประมาณ 20 บาท	ใช้เวลาในการนึ่ง 1.30 ชั่วโมงหลังจากนึ่งเสร็จแล้ว บางส่วนขายต่อให้พ่อค้าคนกลางโดยรวบรวมตัวแทนชุมชน
	- การบ่ม ใช้เวลาในการบ่ม 4 คืน	ชาวบ้านที่เป็นคนกลางในการหมักเมี่ยง จะนำเมี่ยงที่รับซื้อเข้ามาทำการหมัก ใช้เวลาอย่างน้อย 2 สัปดาห์จึงจะขายได้หลังจากทำการหมักเสร็จแล้วจะมีคนมารับซื้ออีกทอดหนึ่ง	หลังจากที่ทำการนึ่งเสร็จแล้ว นำเมี่ยงมาใส่ถุงพลาสติกทั้งไว้อย่างน้อย 3 เดือน

กิจกรรมจำแนกตามโครงสร้างและพื้นที่โซ่อุปทานเมี่ยง			
กิจกรรม	พื้นที่จังหวัดแพร่	พื้นที่จังหวัดลำปาง	พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
	- การหมัก ใช้เวลาในการหมักอย่างน้อย 3 เดือน		
โซ่อุปทานปลายน้ำ (Downstream)			
กระบวนการจัดจำหน่าย	- ขายหมักส่วนใหญ่มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงแหล่งผลิต		เมื่อเมี่ยงมีรสชาดีได้ที่แล้ว นำเมี่ยงขายต่อให้พ่อค้าคนกลางโดยรวบรวมโดยตัวแทนชุมชน

3. การวิเคราะห์ SWOT Analysis การผลิตเมี่ยงในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 1 สามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT analysis เพื่อให้สามารถมองเห็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโซ่อุปทานเมี่ยงในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis การผลิตเมี่ยงในเขตภาคเหนือของประเทศไทย จำแนกตามบริบทพื้นที่

ประเด็น	พื้นที่จังหวัดแพร่	พื้นที่จังหวัดลำปาง	พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
จุดแข็ง	<ul style="list-style-type: none"> - มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้ - เนื่องจากมีแหล่งรับซื้อจากพ่อค้าคนกลางหลายคน - ผลผลิตของเมี่ยงสามารถเก็บและจัดจำหน่ายได้ตลอดทั้งฤดูรวมไปถึงมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำมาก 	<ul style="list-style-type: none"> - เมี่ยงในพื้นที่มีคุณภาพสูงเป็นที่นิยมของผู้บริโภค - ผลผลิตเมี่ยงสามารถเก็บและจัดจำหน่ายได้ตลอดทั้งฤดู - มีต้นทุนการผลิตต่ำ - ยังเป็นที่นิยมในหมู่ผู้บริโภค 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกของชุมชนมีความถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน - มีการนำวิธีการผลิตเมี่ยงมาสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน - เป็นชุมชนที่เข้มแข็งส่วนใหญ่คนในพื้นที่มีอาชีพ

ประเด็น	พื้นที่จังหวัดแพร่	พื้นที่จังหวัดลำปาง	พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
	<ul style="list-style-type: none"> - มีการปลูกเมี่ยงเพิ่มขึ้นบ้างเนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากการผลิตเมี่ยง 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกหลานของคนในชุมชนยังคงอยู่และทำงานในถิ่นฐานของตน 	<ul style="list-style-type: none"> - หลากหลายมากกว่า 1 อาชีพ - วิธีการเก็บเมี่ยงเก็บ3ใน4ของใบทำให้ระยะเวลาการออกไปใหม่ในครั้งต่อไปใช้เวลาสั้นลง - ผลผลิตของเมี่ยงสามารถเก็บและจัดจำหน่ายได้ตลอดทั้งปีรวมไปถึงมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ - มีการทำงานอย่างเป็นระบบเนื่องจากมีผู้นำชุมชนเป็นสื่อกลางในการรับซื้อสินค้าและจัดจำหน่ายเมี่ยง
จุดอ่อน	<ul style="list-style-type: none"> - วิธีการเก็บเมี่ยงเป็นการเก็บหมดทั้งใบทำให้ระยะเวลาที่ต้นผลิใบใหม่ค่อนข้างนาน - เนื่องจากเป็นธุรกิจภาคครัวเรือนจึงมีจำนวนสมาชิกไม่เพียงพอต่อแรงงานที่จำเป็นในกระบวนการผลิตเมี่ยงทำให้ต้องมีการจ้างแรงงานจากคนในพื้นที่เข้ามามากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีวิธีการเก็บเมี่ยงที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นที่เก็บหมดทั้งใบทำให้ระยะเวลาการผลิใบใหม่จนถึงการเก็บเกี่ยวครั้งต่อไปใช้เวลานานกว่าพื้นที่อื่น - จำนวนคนในครัวเรือนไม่เพียงพอต่อกระบวนการในการผลิตเมี่ยงทำให้ต้องมีการจ้างแรงงานเพิ่มเติม 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกภายในครัวเรือนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อกระบวนการในการผลิตเมี่ยงทำให้ต้องมีการจ้างแรงงานต่างดาวเข้ามาช่วย - ประชากรส่วนใหญ่หันไปทำการเกษตรแบบอื่นมากกว่าการทำเมี่ยงเป็นอาชีพหลัก - มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นน้อยเพราะ

ประเด็น	พื้นที่จังหวัดแพร่	พื้นที่จังหวัดลำปาง	พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
		ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น	ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น และเนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่ยอมทำการผลิตเมี่ยงนี้
โอกาส	<ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากคุณสมบัติของเมี่ยงที่มีสารที่มีประโยชน์จำนวนมาก เมี่ยงจึงมีโอกาที่จะถูกพัฒนาไปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น เช่น ชาเมี่ยง หมอนเมี่ยง เป็นต้น - ราคาของเมี่ยงมีแนวโน้มสูงขึ้นจากเดิม เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผลผลิตมีแนวโน้มที่ลดลง - วัฒนธรรมการบริโภคเมี่ยงและการใช้ในพิธีกรรมต่างๆ ยังคงอยู่เนื่องจากคนเมืองยังคงนิยมรับประทาน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่และสามารถต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยววิถีวัฒนธรรมได้ในอนาคต - เมี่ยงมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่นเช่น ชาเมี่ยง หมอนเมี่ยง เป็นต้น - มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้มีแหล่งความรู้และงบประมาณในการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน - มีตลาดที่รองรับการจัดจำหน่ายเมี่ยงที่กว้างขวางในหลายจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - มีหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชนเข้ามาสนับสนุนในการผลิตเมี่ยง - เมี่ยงมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่นเช่น ชาเมี่ยง เป็นต้น - อยู่ภายใต้จังหวัดใหญ่ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว - พื้นที่อยู่ไม่ห่างไกลจากในเมืองเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวที่จะจัดตารางการท่องเที่ยวเพิ่มจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นภายในตัวจังหวัด - มีตลาดที่รองรับการจัดจำหน่ายเมี่ยง
อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - วัฒนธรรมการรับประทานเมี่ยงเป็นที่รู้จักเฉพาะคนรุ่นเก่าและ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัฒนธรรมการรับประทานเมี่ยงเป็นที่รู้จักเฉพาะคนรุ่นเก่า 	<ul style="list-style-type: none"> - วัฒนธรรมการรับประทานเมี่ยงเป็นที่รู้จักเฉพาะคนรุ่นเก่าและ

ประเด็น	พื้นที่จังหวัดแพร่	พื้นที่จังหวัดลำปาง	พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
	<p>ไม่เป็นที่นิยมกับคนรุ่นใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการปลูกพืชอย่างอื่นทดแทนในพื้นที่ปลูกทำให้การทำเหมืองลดจำนวนลง - ตลาดที่รองรับมีอยู่เฉพาะภายในจังหวัด 	<p>และไม่เป็นที่นิยมกับคนรุ่นใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการปลูกพืชอย่างอื่นทดแทนในพื้นที่ปลูกทำให้การทำเหมืองลดจำนวนลง - ถึงแม้จะมีตลาดรองรับในหลายจังหวัดแต่พ่อค้าคนกลางมีไม่มาก ราย ทำให้บางครั้งประสบปัญหาการถูกกดราคา 	<p>ไม่เป็นที่นิยมกับคนรุ่นใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการปลูกพืชอย่างอื่นทดแทนในพื้นที่ปลูกทำให้การทำเหมืองลดจำนวนลง - การสร้างแหล่งท่องเที่ยวโดยมีเหมืองเป็นส่วนหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้จัก

จากตารางที่ 1 และ 2 เป็นภาพสะท้อนบริบทพื้นที่ โครงสร้างโซ่อุปทานเหมืองตลอดจนจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งสามารถนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานเหมืองในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

4. แนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานเหมืองในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

การหาแนวทางร่วมกันโดยการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มย่อย พบว่า ชุมชนทั้ง 3 พื้นที่ เห็นว่าหากนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพทำเหมืองในพื้นที่จะทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ยังช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือพื้นที่ป่าสวนเหมืองให้ห่างไกลจากการใช้สารเคมี จะมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ยังรักและหวงแหนป่าและไม่ยอมย้ายถิ่นฐานหรือเปลี่ยนอาชีพไปในอันที่จะทำลายป่าและสิ่งแวดล้อมแต่จะเป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีผลผลิตที่สูงกว่าแต่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับสภาพป่าปัจจุบัน เช่นการปลูกกาแฟ และการปรับเปลี่ยนเป็นผลิดชาให้เป็นที่นิยมกับคนรุ่นใหม่ปัจจุบัน เช่นกัน การทำสวนเหมืองนั้นไม่ได้มีการเสียต้นทุนในการปลูก

เพราะมีต้นเมี่ยงที่ได้รับสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นทำให้ชาวบ้านสามารถอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงได้

การศึกษาโครงสร้างโซ่อุปทานเมี่ยงในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย พบองค์ความรู้ที่สำคัญที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนผลิตภัณฑ์เมี่ยง คือ โซ่อุปทานเพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Supply Chain) เนื่องจาก เมี่ยงในแต่ละพื้นที่มีระดับความซับซ้อนน้อย ผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีเพียงเกษตรกรผู้ดูแลรักษาและปลูกเพิ่มเติมเฉพาะในกรณีที่ดินเมี่ยงเก่าตายลงและเก็บเกี่ยว ตัวแทนสมาชิกผู้รวบรวมเพื่อแปรรูป ผู้จัดการจำหน่าย และลูกค้า จุดเด่นของโซ่อุปทานในแต่ละส่วน ระดับต้นน้ำและกลางน้ำพบว่าการผลิตเมี่ยงไม่มีการใช้สารเคมีเข้ามาในกระบวนการผลิตและการแปรรูป และใช้องค์ความรู้ความสามารถที่สั่งสมมาเฉพาะของคนในพื้นที่ นอกจากนี้พื้นที่เพาะปลูกยังมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นจึงไม่จำเป็นต้องใช้ยา สารเคมี หรือปุ๋ยบำรุงดินเพราะพื้นที่ป่าที่เมี่ยงอาศัยอยู่ได้ต้องมีความสมบูรณ์ในระบบนิเวศน์ที่เพียงพอ และเหมาะสมต่อการเจริญเติบโต ไม่พบการขยายพื้นที่เพาะปลูกมากนัก เนื่องจากระดับปลายน้ำไม่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพาณิชย์แต่เป็นการผลิตเพื่อการอนุรักษ์และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เมื่อทดลองรสชาติและคุณสมบัติ ไม่ได้ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของผลผลิตในแต่ละแห่งอย่างชัดเจน การจัดการจำหน่าย สามารถขายได้ทั้งใบสด หรือขายเมื่อนึ่งเสร็จหรือขายเมื่อผ่านกระบวนการหมักเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ใช้ตัดสินใจในการขาย พบว่า ราคาไม่ได้เป็นปัจจัยหลักในการพิจารณาว่าจะขายในรูปแบบใด แต่ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจของเกษตรกรคือ แรงงาน และเวลาในการผลิต

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาโซ่อุปทานเมี่ยงควรเน้นคุณค่าไปในด้านการอนุรักษ์ป่า และวิถีของชาวเหนือที่เป็นเอกลักษณ์ และการสร้างมูลค่าเพิ่มในโซ่อุปทานเมี่ยง โดยเปิดช่องทางการตลาดใหม่ๆ ในลักษณะการท่องเที่ยวแบบนวัตวิถี โดยให้ชุมชนเป็น

ผู้บริหารจัดการ สามารถทำรายได้มากกว่าการขายเพียงอย่างเดียว จึงควรสนับสนุนให้พื้นที่การเพาะปลูกเมืองเพิ่มเติมในรูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะ “หมู่บ้านเมืองหมู่บ้านอนุรักษ์ป่าชุมชน”

บทสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งสองข้อดังนี้
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์การบริหารและการจัดการภายในโซ่อุปทานของการผลิตเมืองในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์การบริหารและการจัดการภายในโซ่อุปทานของการผลิตเมืองในพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า โซ่อุปทานเมืองในภาคเหนือของประเทศไทยมีลักษณะเป็นโซ่อุปทานเพื่อสิ่งแวดล้อม และมีความคล้ายคลึงกับโซ่อุปทานของสินค้าภาคเกษตรโดยทั่วไป คือ มีความซับซ้อนภายในโซ่สั้นๆ แต่มีความยาวของโซ่ในมิติด้านเวลาที่ใช้เวลาการผลิตเมืองสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Srikanta Routroy and Astajyoti Behera, 2017; สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2557; กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม, ศุภชัย ปทุมนากุล, และคณะ, 2552 ซึ่งกรอบเวลาการผลิตเมืองในภาคเหนือของประเทศไทย ครอบคลุมระยะเวลาประมาณ 2-3 เดือนต่อการอบการผลิตถึงแม้จะมีได้ถึง 3-4 ครั้งต่อปี ซึ่งส่งผลต่อการจัดสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานแต่ผลผลิตมักไม่สม่ำเสมอในแต่ละช่วงเวลา เนื่องจากปัจจัยทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อปริมาณของเมืองโดยรวม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับราคาขายของโซ่อุปทานสินค้าภาคเกษตรโดยทั่วไปจะพบข้อแตกต่างด้านราคาขายและจำนวนผู้บริโภคเมืองยังไม่พบปัญหาการมีผู้ผลิตต้นน้ำจำนวนมากเกินไป เนื่องจากต้นเมืองจำเป็นต้องปลูกในพื้นที่เฉพาะ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tripti Paul and Sandeep Mondal, 2021; Nguyen Cong Bien, Nguyen Thi Minh Phuong and Nguyen Thi Thu Cuc. , 2018 ส่วนผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยผลิตและขายสินค้าด้วยตนเอง จะมีเพียงพื้นที่

จังหวัดเชียงใหม่ที่มีการรวบรวมสินค้าภายในหมู่บ้านเพื่อขาย ด้วยต้นทุนในการผลิตที่ต่ำ อุปกรณ์ที่ใช้เป็นของดั้งเดิมและใช้ทักษะฝีมือที่ได้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทำให้โซ่อุปทานเมี่ยงจึงมีความเสี่ยงไม่มากนัก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานของการผลิตเมี่ยงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

ผลสรุปเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบโซ่อุปทานของการผลิตเมี่ยงในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในระบบโซ่อุปทานเมี่ยง ประกอบด้วย ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรภายในชุมชนตัวแทนสมาชิกผู้จัดจำหน่ายและลูกค้าและมีความทับซ้อนกันในหน้าที่การพัฒนาโซ่อุปทานเมี่ยงอาจจำเป็นต้องใช้โซ่อุปทานส่วนขยายเพื่อบริหารความเสี่ยงด้านการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมและนำแนวคิดด้านการหาผู้ร่วมทุนทำโครงการการรับซื้อผลผลิตแบบองค์รวมมาปรับใช้เพื่อรักษาสมาคมของพื้นที่ให้มีความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโซ่อุปทานของแตงโมตลาดไทยเจริญ จังหวัดพิษณุโลก (เพชรายุทธ์ แซ่หลี่ และคณะ, 2562) แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของโซ่อุปทาน พบว่า การเพาะปลูกแตงโมในพื้นที่ที่ศึกษาเป็นโครงสร้างของการทำการเกษตรแบบพันธสัญญาระหว่างเกษตรกร และนายทุน แต่ไม่มีการประกันราคา และยังเป็นพืชที่ต้องเปลี่ยนพื้นที่ปลูกเพื่อลดความเสี่ยงของโรค เกษตรกรจึงมีความเสี่ยงในอาชีพสูง ภาครัฐจึงควรเข้ามากำกับ ส่งเสริมและดูแลในประเด็นดังกล่าว รวมถึงวางแนวทางในการจัดการแปลง และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองและขายผลผลิต

สำหรับพื้นที่เชียงใหม่สามารถต่อยอดเป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่แพร์และลำปางสามารถเป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ได้ โดยทุกพื้นที่ยังคงอนุรักษ์เป็นวัฒนธรรมการผลิตเมี่ยงแบบดั้งเดิมและถ่ายทอดกระบวนการผลิตให้กับคนรุ่นหลังเพื่อให้โซ่อุปทานเมี่ยงมีความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงวิชาการ

ต้นน้ำ ส่งเสริมเกษตรกรให้มีความรู้ในการเก็บรักษาใบเมี่ยง เนื่องจากการเพาะปลูกเมี่ยงขึ้นอยู่กับฤดูกาลตามธรรมชาติ

กลางน้ำ ส่งเสริมกระบวนการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการหมักใบเมี่ยง หรือ อาจมีการประสานกันในเรื่องการแบ่งพื้นที่ตามความถนัด เนื่องจากพื้นที่จังหวัดลำปาง มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตได้จำนวนมาก แต่มีอุปสรรคทางการแปรรูปเพิ่มมูลค่าให้แก่พ่อค้าคนกลาง มีคนกลาง 2 ระดับ คือ ผู้รับซื้อและผู้แปรรูปสร้างมูลค่า ทำให้มูลค่าเพิ่มถูกถ่ายโอนไปให้พ่อค้าคนกลาง มากกว่าคนในท้องถิ่น

ปลายน้ำ จัดตั้งศูนย์รับซื้อโดยผู้นำชุมชนในรูปของวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากบางพื้นที่ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ที่มีผู้นำชุมชนเป็นผู้ดูแลทำให้ลดโอกาสในการถูกกดราคาจากผู้รับซื้อ และขยายผลการส่งเสริมโซ่อุปทานการเมี่ยงไปสู่การท่องเที่ยววิถีวิถี หลอมรวมเอาการท่องเที่ยว การเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ในการผลิตเมี่ยง และบทบาทของเมี่ยงในการอนุรักษ์ผืนป่าเข้าไว้ด้วยกัน

ข้อเสนอแนะเชิงการนำไปใช้ประโยชน์ของการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเชิงนโยบายภาครัฐนักวิชาการ และฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจในการอนุรักษ์อาชีพทำเมี่ยงในแต่ละพื้นที่เนื่องจากโซ่อุปทานเมี่ยงในภาคเหนือของประเทศไทยเป็นโซ่อุปทานเพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นการผลิตเมี่ยงโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมและเป็นกุศโลบายในการรักษาสภาพแวดล้อมผืนป่าที่เป็นแหล่งต้นน้ำ อีกทั้งยังช่วยรักษาทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศไทยโดยทางอ้อม เพราะป่าเมี่ยงเป็นพื้นที่กั้นชนกรูกรุกของกลุ่มคนที่เข้าไปยึดครองใช้ประโยชน์ภายในเขตป่า เป็นการป้องกันต้นน้ำ ภัยพิบัติรูปแบบต่าง ๆ มียังความหลากหลายทางชีวภาพในผืนป่าเป็นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

- โกมล วงศ์อนันต์, และ อภิชา ประกอบเส็ง. (2559). *SWOT Analysis ด้าน Planning*.
<http://promrucsa-dba04.blogspot.com/2012/10/swot-analysis-swot-swot-humphrey-swot-2.html>.
- กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม, ศุภชัย ปทุมนากุล, และคณะ. (2552). *เกษตรพันธสัญญาผลตอบแทน ความเสี่ยง และความเป็นธรรม*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ซีเวสต์ กราฟิก.
- ไชยยศ ไชยมั่นคง, และ มยุขพันธ์ ไชยมั่นคง. (2560). *การจัดการซัพพลายเชนและช่องทางการตลาด*. นนทบุรี: บริษัท วิชั่น พรินเทรส จำกัด
- บุษกร เชี่ยวจินดาگانต์. (2561). เทคนิคการวิจัยคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 13(25), 103-118.
- ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์, และ ประสพชัย ผลสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2), 31-48.
- เพชรรายุทธ์ แซ่หลี, และคณะ. (2562). การศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโซ่อุปทานแตงโมตลาดไทยเจริญ จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและวิศวกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 1(2), 64-76.
- สถาบันชาและกาแฟแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2562, ม.ป.ป.). *เมี่ยง*.
<https://teacoffee.mfu.ac.th/tc-tea-coffeeknowledge/tc-tea.html>
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร. (2560). *การบูรณาการงานวิจัยเมี่ยงเพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ*. รายงานฉบับสมบูรณ์.
- สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2557). *การจัดการห่วงโซ่อุปทาน Supply Chain การเพิ่มมูลค่าห่วงโซ่ผลผลิตหลักของสหกรณ์*. นครนายก: ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 4.

- สุจินดา ศรีวัฒน์นะ. (2560). *การบูรณาการงานวิจัยเมืองเพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน).
- สุดาร์ตัน พิมพ์รัตนกานต์. (2560). การจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรกล้วยไม้ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 1595-1610.
- อันสุตารี กันทะสอน, และ ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์. (2563). การศึกษากระบวนการวางระบบการผลิตชาเมี่ยงโดยประยุกต์ใช้แนวการผลิตแบบลีนของกลุ่มเกษตรกรตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. *พืชมเนตรวาร*, 16(12), 127-138.
- Bien.N.C, Phuong.N.T.M & Cuc.N.T.T. (2018). Developing Tea Market through Analyzing the Value Chain of Vietnam Tea Industry. *PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research*, 7(2), 189-195.
- Routroy.S & Behera.A. (2017). Agriculture supply chain A systematic review of literature and implications for future research. *Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies*, 7(3), 275-302.
- Paul. T; & Mondal.S. (2021). Classification of Indian tea supply chain - in context of Assam. *International Journal of Process Management and Benchmarking 2021*, 11(2), 220 – 253.